

SELETUSKIRI

maaeluministri määruse „Erakorraline toetus kalapüügiga, vesiviljelusega või kalapüügi- ja vesiviljelustoodete töötlemisega tegelevale ettevõtjale“ eelnõu juurde

1. Sissejuhatus

Maaeluministri määrus „Erakorraline toetus kalapüügiga, vesiviljelusega või kalapüügi- ja vesiviljelustoodete töötlemisega tegelevale ettevõtjale“ kehtestatakse 2023. aasta 1. jaanuaril jõustunud kalandusturu korraldamise seaduse (edaspidi *KTKS*) § 21 lõike 1 alusel.

Määruse eesmärk on sätestada „Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi rakenduskava 2014–2020“ (edaspidi *rakenduskava*) meetme „Erakorraline kütusehindade tõusu hüvitamine traalpüügiga tegelevale ettevõtjale ning elektrihinna tõusu hüvitamine vesiviljelustoodete tootmisega või kalapüügi- ja vesiviljelustoodete töötlemisega tegelevale ettevõtjale” raames toetuse andmise ja kasutamise tingimused ning kord, et leevendada Venemaa Föderatsiooni (edaspidi *Venemaa*) sõjalisest agressioonist Ukraina vastu tingitud negatiivseid mõjusid kalandusvaldkonnas. See on kooskõlas „Põllumajanduse ja kalanduse valdkonna arengukava aastani 2030” (PõKa) kestliku kalanduse programmiga, mille eesmärgiks on võimaldada jätkusuutlik ja konkurentsivõimeline kalandus- ja vesiviljelussektor, kvaliteetne toodang ning kõrge lisandväärtus ja suur ekspordipotentsiaal.

Venemaa sõjaline agressioon Ukraina vastu ning Euroopa Liidu (edaspidi *EL*) ja tema rahvusvaheliste partnerite kehtestatud sanktsioonid ning Venemaa vastumeetmed neile on tekitanud märkimisväärset majanduslikku ebakindlust, häirinud kaubavoogusid ja toidu tarneahela toimimist ning toonud kaasa viimaste aastakümnete suurima ootamatu toidu tootmiseks vajalike sisendite hinnatõusu. Muutunud julgeolekuolukorrast tekkinud geopoliitiline kriis Euroopas on kaasa toonud energiakandjate (nt kütus, gaas, elekter) järsu hinnakasvu. Need mõjud kokku on põhjustanud tõsiseid häireid kogu EL-i majanduses. Kujunenud olukorras on oluline, et riik toetaks energia tarbimisel nii kodumajapidamisi kui äritarbijaid. Geopoliitilisel kriisil, mille on põhjustanud Venemaa aktiivne sõjaline agressioon Ukraina vastu, on tugev mõju põllumajandusele, toiduainetööstusele ning kalandussektorile.

18. juulil 2022. aastal võtsid Euroopa Parlament ja Nõukogu vastu määruse (EL) nr 2022/1278¹, millega võimaldati Euroopa Merendus- ja Kalandusfondist 2014-2020 (edaspidi *EMKF*) anda toetust rahalise hüvitise maksmiseks kalandus- ja vesiviljelussektori ettevõtjatele saamata jäänud tulude ja lisakulude eest, mida nad on kandnud Ukraina vastu suunatud Venemaa agressioonisõja põhjustatud turuhäirete ja nende mõju tõttu kalandus- ja vesiviljelustoodete tarneahelale.

EMKFi Eesti rakenduskava kohaselt on võimalik hüvitada kalandusega tegelevatele ettevõtjatele lisakulud, mida nad on kandnud Ukraina vastu suunatud Venemaa agressioonisõja põhjustatud turuhäirete ja nende mõju tõttu kalapüügi- ja vesiviljelustoodete tarneahelale. Sellesisuline rakenduskava muudatus esitati Euroopa Komisjonile heaks kiitmiseks 20. detsembril 2022.a ning heakskiidu saamisel avaldatakse see Maaeluministeeriumi veebilehel.

Kütuse ja elektri hinna hüppeline kasv ei võimalda sisendkulude kasvu tasakaalustada ning kalandusvaldkonna kasumlikkus ning konkurentsivõime vähenevad. Ettevõtjad jätkavad

¹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=celex%3A32022R1278>

investeeringuid energiat ja ressursse säästavamate võimaluste kasutuselevõtuks, kuid üleminek vajab aega, finantsvahendeid ja tehnoloogilist arengut. Näiteks puudub veel alternatiiv merel kalapüügiks kasutatavale laevakütusele. Seepärast on toetuse eesmärk hüvitada vesiviljelustoodete tootmisega tegelevale ettevõtjale ning kalapüügi- ja vesiviljelustoodete töötlemisega tegelevale ettevõtjale hinnatõusust tingitud lisakulud elektrienergiale ning kalapüügil kasutatava kütuse hinnatõusust tingitud lisakulud merekalapüüdjatele sh kaugpüüdjatele. Negatiivsete mõjude leevendamiseks on ettevõtjatele plaanis hüvitada nii elektrienergia kui ka kalapüügil kasutatava kütuse hinnatõusu see osa, mis on ilmnenu pärast Venemaa sõjalise agressiooni algust Ukraina vastu, st ajavahemikul 1. märts kuni 31. detsember 2022. aastal (edaspidi *toetus*). Toetus makstakse välja hüvitisena.

Toetuse sihtrühm on kalapüügi- ja vesiviljelustoodete töötlemisega, vesiviljelusega või kalapüügiga tegelevad ettevõtjad, kes äriregistri järgi tegelevad kala, vähilaadsete ja limuste töötlemise ja säilitamisega (Eesti majanduse tegevusalade klassifikaator EMTAK-i jao C alajagu 10201) ning kellel on toiduseaduse alusel antud tegevusluba kala käitlemise valdkonnas; tegelevad mere- ja muude vetikate töötlemise ja säilitamisega ning kes on toiduseaduse alusel esitanud majandustegevusteate; tegelevad magevee vesiviljelusega (EMTAK-i jao A alajagu 03221) või mere-vesiviljelusega (EMTAK-i jao A alajagu 03211) ning kellel on veterinaarseaduse alusel antud tegevusluba vesiviljeluse valdkonnas või tegelevad merekalapüügiga (EMTAK-i jao A alajagu 03111) ning kellele on kalapüügiseaduse alusel antud kalalaeva kalapüügiluba kalapüügiks merel. Kalalaeva kalapüügiluba on antud kalalaevastiku segmenti 4S1 (Läänemere traalpüük) või 4S3 (kaugpüük) kantud kalalaeva omavale ettevõtjale (edaspidi koos *taotleja*).

Toetust saab taotleda kalapüügiks kasutatud aktsiisivaba diislikütuse või vesiviljelustoodete tootmisel ning kalapüügi- ja vesiviljelustoodete töötlemisel kasutatud elektrienergia hinnatõusu selle osa kohta, mis on ilmnenu pärast Venemaa sõjalise agressiooni algust Ukraina vastu, st ajavahemikul 1. märts kuni 31. detsember 2022. aastal. Toetuse maksimaalne suurus ei saa olla suurem kui taotleja poolt tarbitud kütuse või elektri koguse korrutis kütuse või elektri hinna vahega, mis leitakse, lahutades kütuse või elektri 2022. aasta märts-detsember keskmisest hinnast 2022. aasta jaanuar-veebruar keskmine hind ehk leides hinnatõusu selle osa, mis on tekkinud pärast Venemaa sõjalise agressiooni algust Ukraina vastu. Taotleja tarbitud kogused võivad adekvaatsetel põhjustel olla väga suured, kuid toetuse suurus on piiratud taotleja kohta kuni 500 000 eurot kütuse hinnavahe hüvitamisel ja kuni 200 000 eurot elektri hinnavahe hüvitamisel. Kui taotletud toetuste kogusumma ületab toetuse andmiseks ettenähtud eelarvevahendid, siis vähendatakse kõikide hindamiskriteeriumite miinimumnõuetele vastavate taotluste alusel antavat toetuse summat võrdeliselt iga taotluse kohta ehk proportsionaalselt.

Eelnõu ja seletuskirja on koostanud Maaeluministeriumi kalamajandusosakonna vee-elusressursside väärindamise ja turustamise valdkonna peaspetsialist Kairi Šljaiteris (tel 625 6569, kairi.sljaiteris@agri.ee) ning sama valdkonna juht Eduard Koitmaa (tel 625 6233, eduard.koitmaa@agri.ee). Eelnõule on juriidilise ekspertiisi teinud Maaeluministeriumi õigusosakonna nõunik Marion Saarna-Kukk (tel 625 6229, marion.saarna-kukk@agri.ee) ja eelnõu keeleteimetaja on sama osakonna peaspetsialist Laura Ojava (tel 625 6523, laura.ojava@agri.ee).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Määrusega võimaldatakse taotlejal oma tegevust jätkata kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1380/2013, 11. detsember 2013, ühise kalanduspoliitika kohta, millega muudetakse nõukogu määruseid (EÜ) nr 1954/2003 ja (EÜ) nr 1224/2009 ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EÜ) nr 2371/2002 ja (EÜ) nr 639/2004 ning nõukogu otsus 2004/585/EÜ (edaspidi *määrus (EL) nr 1380/2013*), artiklis 35 nimetatud ühise turukorralduse eesmärkidega.

Määrus on kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 508/2014 Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EÜ) nr 2328/2003, (EÜ) nr 861/2006, (EÜ) nr 1198/2006/ ja (EÜ) nr 791/2007 ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1255/2011 (ELT L 149, 20.05.2014, lk 1–66) (edaspidi *määrus (EL) nr 508/2014*), artikli 68 lõikega 3 ning artikli 19 lõike 1 alusel heaks kiidetud rakenduskaavaga.

Määrus on kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2022/1278², millega leevendatakse Ukraina vastu suunatud Venemaa agressioonisõja tagajärgi püügitegevusele ning selle agressioonisõja põhjustatud turuhäirete mõju kalandus- ja vesiviljelustoodete tarneahelale (ELT L 195, 22.7.2022, lk 1–5) (edaspidi *määrus (EL) nr 2022/1278*). Sellega võimaldati määruse (EL) nr 508/2014 artikli 68 lõike 3 alusel Euroopa Merendus- ja Kalandusfondist anda toetust rahalise hüvitise maksmiseks kalandus- ja vesiviljelussektori ettevõtjatele saamata jäänud tulude ja lisakulude eest, mida nad on kandnud Ukraina vastu suunatud Venemaa agressioonisõja põhjustatud turuhäirete ja nende mõju tõttu kalandus- ja vesiviljelustoodete tarneahelale.

Määruse koostamisel on arvestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 320–469) (edaspidi *määrus (EL) nr 1303/2013*).

Määruse koostamisel on arvestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 1379/2013 kalapüügi ja vesiviljelustoodete turu ühise korralduse kohta, millega muudetakse nõukogu määruseid (EÜ) nr 1184/2006 ja (EÜ) nr 1224/2009 ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 104/2000 (ELT L 354, 28.12.2013, lk 1–21) (edaspidi *määrus (EL) nr 1379/2013*). Kalapüügi- ja vesiviljelustoodetena käsitletakse määruse (EL) nr 1379/2013 I lisas kirjeldatud.

Määrus (EL) nr 1380/2013, määrus (EL) nr 508/2014 ja määrus (EL) nr 1303/2013 kasutavad üksteisele viidates sarnaselt kalapüügi- ja vesiviljelustoote mõistet, milleks on püügi- või vesiviljelustegevuse tulemusena saadud veeorganismid, vesiviljeluse puhul veeorganismid oma elutsükli mistahes etapis, või nendest valmistatud tooted. Täpsem loetelu kalapüügi- ja vesiviljelustoodetest on kehtestatud määruse (EL) nr 1379/2013 I lisas. Näiteks loetakse kalapüügi- ja vesiviljelustooteks ka mere- ja muud vetikad (CN kood 1212 20 00³).

² <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=celex%3A32022R1278>

³ Rahvusvaheline tollikood ([Combined Nomenclature CN](https://trade.ec.europa.eu/tradehelp/eu-product-classification-system)) kaubandusstatistika kogumiseks kaupade liikumisel ELi sees ning ELi ja maailma vahel <https://trade.ec.europa.eu/tradehelp/eu-product-classification-system>

Määrusega võimaldatakse taotlejal jätkata tegutsemist senisel tegevusalal. See on kooskõlas „Põllumajanduse ja kalanduse valdkonna arengukavaga aastani 2030” (PõKa), mille üks eesmärkidest on kestlik kalandus, sealhulgas jätkusuutlik ja konkurentsivõimeline kalandus- ja vesiviljelussektor, kvaliteetne toodang ning kõrge lisandväärtus ja suur ekspordipotentsiaal. Kalapüük, vesiviljelustoodete tootmine ja kalapüügi- ja vesiviljelustoodete töötlemine on osa Eesti toidutootmisest. Julgeoleku seisukohast on toidutootmine strateegiline sektor.

Määruse terminoloogias on elekter tarbitud elektri kogus ning kütus on kalalaevas kasutatav aktsiisivaba diislikütus. Elektri võrgutasu toetuse taotlemisel tehtavatesse arvestustesse ei kuulu.

Määruse eelnõu koosneb kolmeteistkümnest paragrahvist.

Eelnõu §-s 1 sätestatakse määruse reguleerimisala. Määrusega kehtestatakse rakenduskava raames antava toetuse andmise ja kasutamise tingimused ning kord, millega hüvitatakse kalapüügil, vesiviljelustoodete tootmisel ja kalapüügi- ja vesiviljelustoodete töötlemisega tegeleva ettevõtja kütuse ja elektrienergia hinnatõus osas, mis on ilmnunud pärast Venemaa sõjalise agressiooni algust Ukraina vastu, st ajavahemikul 1. märts kuni 31. detsember 2022. aastal (edaspidi *toetus*).

Eelnõu §-s 2 sätestatakse toetatav tegevus.

Eelnõu § 2 lõike 1 kohaselt antakse toetust määruse (EL) nr 508/2014 artikli 68 lõike 3 alusel, mis sätestab, et EMKF-ist võib anda toetust rahalise hüvitise maksmiseks kalandus- ja vesiviljelussektori ettevõtjatele saamata jäänud tulude ja lisakulude eest, mida nad on kandnud Ukraina vastu suunatud Venemaa agressioonisõja põhjustatud turuhäirete ja nende mõju tõttu kalandus- ja vesiviljelustoodete tarneahelale. Määruse (EL) nr 508/2014 artikli 68 lõike 3 teine lõik on kooskõlas määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 65 lõike 9 teise lõiguga, seega EMKF-ist toetatavate tegevuste kulud on rahastamiskõlblikud alates 24. veebruarist 2022. aastal. Kooskõlas määruse (EL) nr 1303/2013 artikliga 96 peavad hüvitise arvutused olema nõuetekohased, täpsed ja tehtud eelnevalt kehtestatud ausa, õiglase ja kontrollitava arvutusmeetodiga.

Eelnõu kohaselt hüvitatakse kalandus- ja vesiviljelussektori ettevõtjatele kütuse ja elektri tarbimise erakorralised lisakulud, mis on tekkinud ajavahemikul 1. märts kuni 31. detsember 2022. aastal. Võrreldakse omavahel elektri ja diislikütuse keskmist hinda ajavahemikul 1. jaanuar kuni 28. veebruar ajavahemikuga 1. märts kuni 31. detsember 2022. aastal, arvutades välja hinnavahe. Hinnavahe korrutatakse tarbitud energiakandja kogusega. Näitlikud arvutused on tehtud 2022. aasta lõpu andmete seisuga. Toetuse arvutamise aluseks olev keskmine elektri hinnavahe ja keskmine kütuse hinnavahe avaldatakse vähemalt 14 kalendripäeva enne taotluste vastuvõtmise algust veebilehel. Hinnavahe ümardatakse vajadusel kaks kohta peale koma.

Punkti 1 kohaselt kuulub hüvitamisele kütuse hinnavahe, seda tehakse järgmise valemi alusel: ettevõtja ostetud aktsiisivaba diislikütuse kogus ajavahemikul 1. märts kuni 31. detsember 2022. aastal korrutatuna aktsiisivaba diislikütuse keskmise hinna 2022. aasta 1. jaanuar kuni 28. veebruar ja 1. märts kuni 31. detsember vahega.

https://ec.europa.eu/taxation_customs/business/calculation-customs-duties/what-is-common-customstariff/combined-nomenclature_en

Seda saab illustreerida järgmise näitega. Kalapüügiga tegelev ettevõtja on ostnud aktsiisivaba diislikütust ajavahemikul 1. märts kuni 31. detsember 2022. aastal 100 000 liitrit. Aktsiisivaba kütuse keskmine hind Eestis oli ajavahemikul 1. jaanuar kuni 28. veebruar 0,845 eurot ning sama kütuse keskmine hind ajavahemikul 1. märts kuni 31. detsember 2022. aastal oli 1,177 eurot (andmete allikas EL veebileht Weekly Oil Bulletin, Maaeluministeeriumi arvutused). Selle näite kohaselt on näha, et alates 1. märtsist kuni aasta lõpuni on maksuvaba diislikütuse keskmine hind olnud kõrgem, kui 2022. aasta esimesel kahel kuul ehk enne Venemaa sõjalise agressiooni algust Ukrainas. Selle kinnituseks teema järgmise arvutuse: $1,177 - 0,845 = 0,332$ ehk 0,33 eurot on keskmine aktsiisivaba kütuse hinnavahe ehk kütuse tarbimine on selle võrra põhjustanud lisakulu.

Nüüd arvutame välja kalapüügiga tegeleva ettevõtja toetuse maksimaalse suuruse. Selleks korrutame toetuse taotleja ostetud kütuse koguse, milleks on 100 000 liitrit, kahe perioodi keskmiste hinnavahega, milleks on antud näite puhul 0,33 eurot. $100\ 000 \times 0,33 = 33\ 000$. Seega oleks antud näite puhul toetuse taotleja maksimaalne võimalik toetuse summa 33 000 eurot.

Maksu- ja tolliameti (edaspidi *MTA*) andmetel osteti Läänemere traalpüügisektoris aastatel 2018-2021 aktsiisivaba diislikütust keskmiselt 2 673 794 liitrit aastas. Läänemere traalpüügiks on 2022. aasta jaanuaris-vebruaris ostetud aktsiisivaba diislikütust kokku 645 310 liitrit. Kui traalpüügi aasta keskmisest kütuse kogusest lahutada enne Venemaa sõjalise agressiooni algust Ukraina vastu ostetud kütuse kogus, siis varasemat tarbimist arvestades kasutab Läänemere traalpüük 2022. aasta märtsist kuni detsembrini hinnanguliselt 2 000 000 liitrit diislikütust. Kui võtta aluseks eelnõu väljatöötamise ajal arvatud keskmine hinnatõus 0,33 eurot/1 kohta, siis sellisel juhul oleks EMKF vahendite vajadus Läänemere traalpüügisektorile kütuse hinnatõusu kompenseerimiseks ligi 660 000 eurot. Kaugpüügil kasutatakse diislikütust kordades rohkem kui Läänemere traalpüügil. Läänemere traalpüügil ja kaugpüügil on prognoositav keskmine kütuse hinnatõus ostetud kütusekoguse kohta 2022. aastal kokku hinnanguliselt 6,6 miljonit eurot.

Punkti 2 kohaselt kuulub hüvitamisele elektri hinnavahe, seda tehakse järgmise valemi alusel: ettevõtja tarbitud elektri kogus ajavahemikul 1. märts kuni 31. detsember 2022. aastal korrutatuna elektri keskmise hinna 1. jaanuar kuni 28. veebruar ja 1. märts kuni 31. detsember 2022. aastal vahega.

Elektri kWh on 2022. aastal võrreldes 2021. aastaga kallim keskmiselt 2,5 korda (andmete allikas Nord Pool AS veebileht, Maaeluministeeriumi arvutused). 1 MWh on 1000 kWh. 2021. aastal 24. veebruarist kuni aasta lõpuni oli elektri hind keskmiselt 74 eurot/MWh. Perioodil 24. veebruar kuni 13. september 2021. aastal oli elektri keskmine hind 86 eurot/MWh. 2022. aastal perioodil 24. veebruar kuni 13. september oli elektri keskmine hind 216 eurot/MWh. Võrreldes elektri keskmist hinda 2022. aasta sees ajavahemikul jaanuar kuni veebruar, mil elektri keskmine hind oli 123,19 eurot/MWh ajavahemikuga märts kuni detsember, mil elektri keskmine hind oli 205,73 eurot/MWh, on elektri keskmine hind 2022. aastal kasvanud 82,546 ehk 82,55 euro võrra MWh kohta. Seega elektri tarbimisel on tekkinud ligi 83 euro võrra megavatt-tunni kohta lisakulu⁴. Teisendades saame lisakulu suuruseks 8,25 senti ühe kilovatt-tunni tarbitud elektri kohta.

⁴ Nord Pool hinna andmed kuu kohta <https://www.nordpoolgroup.com/en/Market-data1/Dayahead/Area-Prices/EE/Monthly/?view=table>

Näiteks on ettevõtja 2022. aasta märtsist kuni detsembrini elektrit tarbinud 2500 MWh. Korrutades tarbitud elektri koguse 2022. aasta elektri keskmiste hindade vahega 82,55 eurot, saame toetuse summaks selle ettevõtja kohta 206 375 eurot. Välja makstakse 200 000 eurot ehk toetuse maksimaalne suurus.

Eelnõu § 2 lõike 2 kohaselt antakse toetust Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013, artikli 67 lõike 1 punktis b sätestatud vormis, mis võimaldab hüvitada ühikuhindade standardiseeritud astmiku põhjal.

Eelnõu §-s 3 määratletakse abikõlblik kulu ajavahemiku kaudu. Paragrahvi 2 lõikes 1 nimetatud kulu on abikõlblik, kui see on tekkinud ajavahemikus 2022. aasta 1. märts kuni 31. detsember. KTKS-i § 21 volitusnorm kohustab EMKF meetme tingimustes sätestama mh ka abikõlbliku kulu liigi.

Eelnõu §-s 4 määratletakse ettevõtja, kes võib tulla toetust taotlema ning sätestatakse taotlejale esitatavad nõuded. Toetust võib taotleda äriseadustiku tähenduses ettevõtja, kes tegutseb taotluse esitamise ajal ja tegutses 2022. aastal tegevusalal, mida on negatiivselt mõjutanud Venemaa sõjaline agressioon Ukraina vastu ning selle tõttu suurenenud sisendihinnad. Eesmärk on leevendada 2022. aastal tekkinud lisakulusid ettevõtjatele, kes saavad sissetuleku kalapüügist, vesiviljelustoodete tootmisest või kalapüügi- ja vesiviljelustoodete töötlemisest.

Venemaa sõjaline agressioon Ukraina vastu ning EL-i ja selle rahvusvaheliste partnerite kehtestatud sanktsioonid ning Venemaa vastumeetmed on avaldanud majanduslikku mõju imporditavale energiale (maagaas, elekter, kütus) ning sellest sõltuvatele sektoritele. Eestis maagaasi ei toodeta ning seda imporditakse Venemaalt ja Leedust. Elektri hinnad on käesoleval hetkel kõrgele tasemele tõusnud. Alates 2021. aasta juulist on elektri hind tõusnud 3,6 korda, samal ajal on maagaasi hind tõusnud 4,3 korda. 2022. aasta II kvartali maagaasituru ülevaate põhjal on Venemaa maagaasitarne vähenenud. Venemaa on katkestanud tarne Poolasse ja Bulgaariasse ning kärbitud on tarneid ka Soome, Taani, Hollandisse ja veel mõnele konkreetsele ostjale. Gaasi varustuskindlust on mõjutanud ja hinda on kergitanud Gazpromi teade tehniliste probleemide kohta Nord Stream 1 kompressorjaamades ning Nord Stream 1 gaasijuhtme katkemine. See vähendas veelgi maagaasiimporti Venemaalt Euroopasse, mistõttu on Venemaa maagaasi import Euroopasse praegu vaid umbes kolmandik kunagisest maksimumvõimsusest. EL tasemel on kokku leppimisel gaasi hinnalae kehtestamine. Eesti kalandusvaldkonda mõjutavad poliitilised ja majanduslikud pinged gaasi varustatuse ja hinna küsimustes kaudselt läbi elektri hinna, kui tarbitav elekter on oma päritolult gaasi abil toodetud. Elektri hind elektriturul tõuseb, kui elektrinõudlust ei ole võimalik täita soodsamalt toodetud elektri pakkumistega, mistõttu pakutakse kõige kallimat gaasist toodetud elektrit, olukorras, kus ka gaasi varud on piiratud. Eesti asub Läti ja Leeduga ühes Nord Pooli elektribörsi hinnapiirkonnas. Konkurentsiamet on analüüsinud⁵ Eesti elektrituru toimimist 2022. aasta märtsis. Elektri börsihinnad Nord Pooli Eesti hinnapiirkonnas on 2022. aasta detsembris kõikunud vahemikus 200-400 eurot/MWh eest.

2020. aastal oli põhitegevusena kala töötlevate ettevõtete tootmisega seotud tegevuskuludest energiakulu osakaal 3%. Kui vaadata ettevõtete suuruste kaupa, siis on energiakulu osakaal tootmisega seotud tegevuskuludest kuni 9 töötajaga ettevõttes 6%, 10-49 töötajaga ettevõttes

⁵ Euroopa elektrituru ülesehitus Eesti näitel, regulatsiooni paindlikkus ja võimalused turukorralduslikeks muudatusteks https://www.konkurentsiamet.ee/sites/default/files/euroopa_elektriturg_29.03.2022_.pdf

3% ja 50-249 töötajaga ettevõttes 2%. Kala on temperatuuritundlik toiduaine, mille puhul tuleb püüdmisest kuni tarbimiseni kindlustada püsivad madalad temperatuurid ehk külmaahel, et toode ei rikneks ja toiduohutus oleks tagatud. Jahutamine ja külmutamine on kaks korda energiamahukamad töötlemisviisid võrreldes toiduainetööstuse valdkondadega, kus saab tegutseda toatemperatuuril. Praeguste tehnoloogiliste ja majanduslike võimaluste juures ei ole ettevõtjatel veel võimalik täielikult oma tegevust alternatiivsete energiaallikatega katta, ehkki investeeringuid näiteks päikeseenergia kasutuselevõtuks ning energia- ja ressursisäästlikumaks toimimiseks on tehtud ja tehakse ka lähitulevikus.

EL kogub ja avaldab kütuste hinnainfot liikmesriikidelt väljaandes Weekly Oil Bulletin⁶. Mida rohkem ajas tagasi minna, seda soodsama hinnaga on kütus olnud enne 24. veebruari 2022. aastal, mil Venemaa alustas aktiivset sõjalist agressiooni Ukraina vastu. Pärast nimetatud kuupäeva on kütuse hind kasvanud märkimisväärselt ning jäänud uuele kõrgemale trendile püsima. Kalapüügil ei ole veel alternatiivseid energiaallikaid, millega oleks võimalik merel kalapüügiks laevas kasutatavat diislikütust asendada mõne muu alternatiivse keskkonnasäästlikuma või soodsama energiakandja vastu. Teadaolevalt puudub kalapüügilaevastik, kus kasutataks diislikütuse asemel alternatiivset energiaallikat.

Eelnõu § 4 lõike 1 kohaselt määratletakse täpsemalt ettevõtja, kes võib tulla toetust taotlema. Määruse sihtrühm on ettevõtjad, kes äriregistri järgi tegelevad kala, vähilaadsete ja limuste töötlemise ja säilitamisega (Eesti majanduse tegevusalade klassifikaator⁷ EMTAK-i jao C alajagu 10201); tegelevad magevee vesiviljelusega (EMTAK-i jao A alajagu 03221) või merevesiviljelusega (EMTAK-i jao A alajagu 03211) või tegelevad merekalapüügiga (EMTAK-i jao A alajagu 03111). Toetuse taotlemise eeltingimuseks olev tegevusala peab võimaldama seoseid määruse (EL) nr 1379/2013 I lisa kalapüügi- ja vesiviljelustoodete rahvusvaheliste tollikoodide või Eesti majanduse tegevusalade klassifikaatori vahel ning olema kontrollitav Eesti tegevusalade registrites.

EMTAK kood 10201 Kala, vähilaadsete ja limuste töötlemine ja säilitamine hõlmab endas järgmisi tegevusalasid:

- kala, vähilaadsete ja limuste töötlemine ja säilitamine: külmutamine, sügavkülmutamine, küpsetamine, kuivatamine, suitsutamine, soolamine, soolvees säilitamine, konserveerimine jne;
- kalast, vähilaadsetest ja limustest toodete tootmine (nt kalafilee, kalamari, kaaviar, kalamarjast valmistatud kaaviariasendajad jne);
- kalajahu tootmine inimtoiduks või loomasöödaks;
- inimtoiduks kõlbmatu jahu ja vedelike tootmine kalast ning teistest mereloomadest;
- laevade tegevus, mis ainult töötlevad ja säilitavad kala;
- vetikate töötlemine;
- kala sulatamine.

EMTAK kood 03221 Magevee-vesiviljelus hõlmab endas järgmisi tegevusalasid:

- kalakasvatus magevees, k.a dekoratiiv-mageveekalade kasvatus;
- vähkide, karpide, muude limuste ja teiste veeloomade kasvatamine magevees;
- kalahaudejaamade (mageveekalad) tegevus;
- konnakasvatus;
- vees elavate roomajate ja konnade kasvatus basseinides.

⁶ EU Oil Bulletin https://energy.ec.europa.eu/data-and-analysis/weekly-oil-bulletin_en

⁷ EMTAK <https://emtak.rik.ee/EMTAK/pages/klassifikaatorOtsing.jsp>

EMTAK kood 03211 Mere-vesiviljelus hõlmab endas järgmisi tegevusalasid:

- kalakasvatus merevees, k.a dekoratiiv-merekalade kasvatus;
- molluskite/karpide, nt austrikarpide kudu, homaaride, krevetivastsete, kalamaimude tootmine;
- punavetikate jm söödavate meretaimede kasvatus;
- vähkide, karpide, muude limuste ja teiste veeloomade kasvatamine merevees;
- vesiviljelustegevused riimvees;
- vesiviljelustegevused soolase veega mahutites või reservuaarides;
- kalahaudejaamade (merekalad) tegevus;
- hulkharjasussifarmide tegevus.

EMTAK kood 03111 Merekalapüük hõlmab endas järgmisi tegevusalasid:

- kaubanduslik kalapüük ookeanil ja rannikuvetes;
- vaalapüük;
- vähilaadsete ja limuste püük merest;
- mereloomade püüdmine (nt kilpkonnad, merituped e meripurad, mantelloomad, merisiilikud jne);
- kala püüdmise, töötlemise ja säilitamisega tegelevad laevad;
- muude mereandide kogumine (nt looduslikud pärlid, käsna, korallid ja vetikad).

Toetust võib taotlema tulla ka kalandusturu korraldamise seaduse alusel ja korras tunnustatud tootjaorganisatsioon või tootjaorganisatsioonide liit, kes on ettevõtja äriseadustiku tähenduses. Näiteks on toetuse taotlemine võimalik juhul, kui elektrit tarbiv külmhoone kuulub tootjaorganisatsioonile.

Toetusest huvitatud ettevõtja tegevusala sisulise nõuetekohase vastavuse kontrollimisel võib olla erandlikke asjaolusid. Asjakohaste registrite andmete kontrollimine ei pruugi olla piisav. Toetuse nõuetele vastavuse kontrollijal võib olla faktiliselt võimatu tuvastada otseselt seost kalandusega. Toetuse sihtrühma ettevõtja tegevusvaldkond ei pruugi olla tavamõistes kala, vaid kalapüügi- ja vesiviljelustooted laiemalt. Kui töötlemise algmaterjal ehk tooraine on kalapüügi- ja vesiviljelustooded, siis lõpp-toode võib olla hoopis muu, kui tavamõistes kala- ja kalatooted. Ettevõtja tegevusala toidu- ja söödakäitlejate registris⁸ on lõpp-toote põhine. Ka äriregistris on põhitegevusala tulutoova toote ehk lõpp-toote põhine. Innovaatilised ettevõtjad, kes tegutsevad kalapüügi- ja vesiviljelustoodete valdkonna piire avardavalt, on kõnealuse määruse ja määruses viidatud EL õigusruumi sihtrühm traditsioonilisemate kalanduse tegevusalade kõrval. Näitena võib tuua vetikate töötlemise punavetikast *Furcellaria lumbricalis* tardaine ja muude algkomponentide ehk lisaainete tootmise eesmärgil, mis on suure tulevikuga olulise valdkonnana nimetatud ka strateegilistes Euroopa Liidu algatustes (sinimajandus, rohelepe). Toiduseaduse alusel on vetikate töötlemine agar-agariks mitteloomse toidu tootmine, kuna saadud materjali agar-agarit saab lisaainena (E-aine) kasutada mitmel viisil näiteks toiduaine-, kosmeetika- ja ravimitööstuses. Siin võib tekkida näiliselt määruse nõuetele mittevastav olukord, kui kontroll piirduks vaid lõpp-tootest lähtuva registrikande kontrollimisega ega arvesta, et lõpp-toote saamiseks ettevõtja kogub ja töötleb toorainena kalapüügitoodet e. vetikat.

⁸ Põllumajandus- ja Toiduameti järelevalve infosüsteem
<https://jvis.agri.ee/jvis/avalik.html#/toitKaitlemisettevotedparing>

Kalapüügiseaduse (edaspidi KPS) § 3 lg 1 kohaselt on kalapüük tegevus, mille eesmärk on kala, jõesilmu ja teiste sõõrsuude, jõevähi, krevetiliste ning teiste kümnejalaliste, kalmaari ja teiste peajalgsete (edaspidi kõik koos kala) hõivamine nende kinnipüüdmise või surmamise teel ning veetaime kogumine. KPS § 3 lg 4 kohaselt on veetaime kogumine agariku (*Furcellaria lumbricalis*) püük merest. Seega võib kalapüügitegevusel olla kaks eesmärki: üks on kala püüdmine ja teine veetaimede kogumine.

Äriregistris on olemas EMTAK koodid⁹, mis sisaldavad vetika töötlemist (10201 *Kala, vähilaadsete ja limuste töötlemine ja säilitamine*), vetikate kogumist (03111 *Merekalapüük*) ja punavetikate jm söödavate meretaimede kasvatust (03211 *Mere-vesiviljelus*). Vetikaid agar-agariks töötlev ettevõtja saab äriregistris põhitegevusalana oma tulu toovast lõpp-tootest lähtuvalt valida koodi 10891 *Mujal liigitamata toiduainete tootmine, sh pektiinide, taimeliimide ja paksendajate tootmine (nt agar-agar)*, kuna tema lõpp-toode ei ole muutmata kujul vetikas, vaid vetikast saadud komponendid, toiduseaduse kohaselt lisaained (nt furtsellaraan, agar-agar).

Sarnaselt keerukaks teeb toetuse nõuete kontrollimise vetikaid töötleva ettevõtja võimalused määratleda enda tegevusala toiduseaduse kontekstis majandustegevuse teadet esitades. Ettevõtja, kes vetikaid loodussaadusena kogub või taimse esmatootena kasvatab ja saagi kogub ning seejärel saaki oma tootmiskohas vaid säilitab, pakendab ja müüb, muutmata vetikate esialgset kuju ja omadusi, saab oma tegevusest teatada kui mitteloosse toidu (sh vetikas) esmatootja¹⁰¹¹. Ettevõtjal, kes töötleb kogutud vetikaid millekski muuks kui tavamõistes söödav vetikas, saab majandustegevuse teadet esitades oma lõpp-tootest lähtuvalt valida põhikäitlemisvaldkonnaks mitteloosse toidu ja liittoidu käitlemise ning lisakäitlemisvaldkonnad mitteloosse toidu ja liittoidu käitlemine ning toidu pakendamine. Käitlemisvaldkonda on võimalik täpsustada sobivate toidugruppide valimisega, näiteks lisaained. Võrdluseks, mitteloosete esmatoodete tootmise tegevusvaldkonnas on võimalus valida toidugrupiks vetikas, kuid see tähendab, et ettevõtja tegevuse lõpp-toode on vetikas. Majandustegevusest teatamisel võib administratiivselt justkui kaduda ettevõtja seos kalapüügi- ja vesiviljelustoodetega, ehkki sisuliselt on see olemas. Ettevõtja sisulist vastavust määruse tegevusala nõudele saab kahtluse korral lasta kinnitada Põllumajandus- ja Toiduameti kinnituskirjaga, mida on varem mitmesuguste teiste kahtluste korral tehtud. Põllumajandus- ja Toiduametil kui järelevalveasutusel on ettevõtja tegevus teada, vajadusel saab järelevalveametnik teha kontrollkäigu ettevõtja tegevuskohta ning veenduda ametkondade vahelise koostöö tulemusel, et ettevõtja tegutseb toetuse tingimustega sobivas tegevusvaldkonnas.

⁹ Euroopa Ühenduse majanduse tegevusalade klassifikaator (NACE) on ühtne EL majanduse tegevusalade klassifikaator [Euroopa Statistikaüsteemi \(ESS\)](https://www.rik.ee/et/e-ariregister/emtak-tegevusalad) raames. Eesti Majanduse Tegevusalade Klassifikaator (EMTAK) on rahvusvaheliselt ühtlustatud klassifikaatori NACE Eesti rahvuslik versioon, kus neli esimest taset vastavad NACE-le ning viies tase on rahvuslik, mis arvestab Eesti majanduse eripära ning vastavat seadusandlust. <https://www.rik.ee/et/e-ariregister/emtak-tegevusalad>

¹⁰ Euroopa Parlamendi ja nõukogu [määruse \(EÜ\) nr 178/2002](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32002R17) artikli 3 lõikes 17 sätestatud tegevus;

¹¹ Põllumajandusministri 25. juuni 2014 määrus nr 63 „Nende käitlemisvaldkondade ja toidugruppide täpsustatud loetelu, mille puhul peab käitleja esitama majandustegevusteate või mille puhul peab käitlejal olema tegevusluba”, lisa 1 https://www.riigiteataja.ee/akti/isa/1150/3201/9034/MM_13032019_m31_lisa1.pdf# ;

Eelnõu § 4 lõike 2 kohaselt peab taotleja vastama järgmistele KTKS-i § 29 lõikes 2 sätestatud nõuetele:

- 1) taotlejal on tegevuse elluviimiseks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 125 lõike 3 punktis d nimetatud suutlikkus;
- 2) riigiabi või vähese tähtsusega abi taotlemise korral ei ole taotleja raskustes ettevõtja, kui selline nõue tuleneb asjakohasest Euroopa Liidu õigusaktist;
- 3) taotleja on varem riigieelarvelistest, Euroopa Liidu või välisabi vahenditest saadud ja tagasimaksmisele kuulunud summa tagasi maksnud;
- 4) taotleja ei saa sama kulu hüvitamiseks raha riigieelarvelistest, Euroopa Liidu või välisabi vahenditest;
- 5) taotleja või tema üle valitsevat mõju omava isiku suhtes ei ole algatatud likvideerimis- ega pankrotimenetlust;
- 6) residendist taotleja tegevuskoht või mitteresidendist taotleja püsiv tegevuskoht maksukorralduse seaduse tähenduses on või hakkab pärast tegevuse elluviimist olema Eestis;
- 7) taotleja, kes on käitaja komisjoni delegeeritud määruse (EL) 2015/288, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 508/2014 Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta seoses ajavahemikuga, mille jooksul taotlused ei ole vastuvõetavad (ELT L 51, 24.02.2015, lk 1–6), artikli 2 punkti 2 tähenduses, peab vastama nimetatud määruuses sätestatud nõuetele;
- 8) taotlejal, kes tegeleb kutselise kalapüügiga siseveekogudel ja kes ei ole käitaja komisjoni delegeeritud määruse (EL) 2015/288 artikli 2 punkti 2 tähenduses, ei ole kehtivat karistust kalapüügiseaduse § 75 lõikes 2 või 3 või §-s 85 ega karistusseadustiku §-s 279 sätestatud süüteo toimepanemise eest, mida käsitatakse kalapüüginõude tõsise rikkumisena kalapüügiseaduse § 71 lõike 1 tähenduses;
- 9) taotlejal, kes tegeleb kutselise kalapüügiga siseveekogudel ja kes ei ole käitaja komisjoni delegeeritud määruse (EL) 2015/288 artikli 2 punkti 2 tähenduses, ei ole üle ühe kehtiva karistuse kalapüügiseaduse §-s 77 või 81 sätestatud süüteo toimepanemise eest, mida käsitatakse kalapüüginõude tõsise rikkumisena kalapüügiseaduse § 71 lõike 1 tähenduses;
- 10) taotleja, kes tegeleb kutselise kalapüügiga siseveekogudel ja kes ei ole käitaja komisjoni delegeeritud määruse (EL) 2015/288 artikli 2 punkti 2 tähenduses, peab vastama nimetatud määruse artiklis 5 sätestatud nõuetele;
- 11) taotleja ei ole toime pannud karistusseadustiku § 280 lõikes 2 või 4, § 344 lõikes 1 või 2, § 345 lõikes 1 või 2 ega §-s 361 sätestatud kuritegu, mille toimepanemise korral ei ole EMKF-i toetuse taotlus nõuetekohane 24 kuud pärast süüdimõistva kohtuotsuse jõustumist;
- 12) taotleja või tema üle valitsevat mõju omava isiku kohta ei ole karistusregistrisse kantud karistusandmeid karistusseadustiku §-s 209, 210, 211, 212, 213, 294, 296, 298, 298¹ või 300¹ sätestatud kuriteo toimepanemise eest.

Erandina arvestatakse, et kõiki taotleja kohta esitatud KTKS-is viidatud nõudeid ei saa meetme eripärast tulenevalt täita. Näiteks KTKS-i § 29 lõike 2 punktide 8-10 nõuded taotlejale, kes tegeleb kutselise kalapüügiga siseveekogudel. Eelnõu sihtrühm ei ole isikud, kes tegelevad

kutselise kalapüügiga siseveekogudel. Täpsemalt on ranna- ja siseveekogudel toimuva kutselise kalapüügi tegevusala väljajäämist selgitatud seletuskirja 4. osas määruse mõjude kohta.

Eelnõu § 4 lõike 2 punktide 1 ja 2 kohaselt ei ole taotlejal riikliku maksu võlga või riikliku maksu võla tasumine on ajatatud ning maksuvõla tasumise ajatamise korral on maksuvõlg, mille tasumise tähtaeg on möödunud, tasutud ettenähtud summas. Taotleja on tulenevalt maksukorralduse seadusest taotluse esitamise hetkeks esitanud majandusaasta aruande 2021. aasta kohta. Füüsilisest isikust ettevõtja on esitanud asjaomase aja kohta füüsilise isiku tuludeklaratsioonid. Näiteks 2022. aasta kohta on majandusaasta aruande esitamise tähtaeg 1. juuli 2023. aasta. Olukorras, kus taotlemine toimub enne seda tähtaega, ei eeldata, et taotlemiseks peab olema esitatud majandusaasta aruanne 2022. aasta kohta. Maksudeklaratsioonide esitamise kohustus on täidetud tavapäraselt maksukorralduse seaduses sätestatud tähtaegu arvestades. Taotleja on tasunud 2022. aastal käibe-, tulu- ja sotsiaalmaksu, töötuskindlustusmaksu ja kohustusliku kogumispensioni makse. See võimaldab äriregistri kvartaliandmete põhjal veenduda, et ettevõtte panustab aktiivselt Eesti majandusse.

Eelnõu § 4 lõike 3 ja 4 kohaselt on taotlejale antud aktsiisivabastuse luba 2022. a kutselisel kalapüügil kasutatava kütuse ostmiseks, kui toetust taotletakse § 2 lõikes 1 punktis 1 nimetatud tegevuseks ning taotleja kütusekulu on selgelt seostatav tema kalapüügitegevusega. Kütusekulu loetakse kalapüügitegevusega seostatuks, kui taotlejal on tegevuseks vastavad laod, laevad, teada on püütud kala kogused ja ta saab oma tegevusest müügitulu. Aktsiisivabastuse luba ei nõuta, kui taotleja taotleb toetust kalalaevastiku segmenti 4S3 (kaugpüük) kantud kalalaevas kalapüügiks kasutatud kütuse kohta, sest need laevad püüavad EL välistes vetes.

Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Amet (edaspidi *PRIA*) saab kontrollida MTA poolt väljastatud aktsiisivabastuse lubasid kalapüügiga tegelevatele ettevõtjatele, milles on kindlaks määratud kütuse kogused. *PRIA* saab kontrollida, et 4S1 segmentis (Läänemere traalpüük) ei taotletaks rohkem, kui neile on MTA lubanud aktsiisivabalt kütust osta. 4S3 (kaugpüük) ei vaja aktsiisivabastuse luba, kuna tegutsevad rahvusvahelistes vetes, mitte Euroopa Liidu vetes. Kalapüügiks kasutatava aktsiisivaba kütuse suurim lubatud kogus kalendriaasta kohta on kehtestatud Vabariigi Valitsuse 30. detsembri 2008 määruses nr 192 „Kalapüügiks kasutatava aktsiisivaba kütuse suurim lubatud kogus kalendriaasta kohta“¹². Näiteks Läänemere traalpüügi kalalaeva aktsiisivaba kütuse suurim lubatud kogus ühe tonni kala kohta on 180 liitrit.

Kutselise kalapüügi register on riiklik andmekogu, mille ülesanne on võimaldada kutselise kalapüügiga tegelevate isikute, nende tegevuse ehk püütud kala liikide, koguste, väärtuse ja muude asjaolude ning kalalaevade üle järelevalve teostamist. Registri koosseisu kuuluvad alamregistritena kalalaevade register ja kutselise kalapüügi arvestuse register. Juurdepääsuõigusega isikul, sh *PRIA*-l on registri põhimääruse¹³ kohaselt võimalik muu hulgas saada teavet laevaga seotud isikute kohta ja tuvastada, kas laev on aktiivselt kala püüdev ning kalalaeva kalapüügiluba kehtib ning kui palju kala on püütud.

Eelnõu § 4 lõike 5 kohaselt on taotleja elektri tarbimise kulu on selgelt seostatav tema majandustegevusega vesiviljelustoodete tootmise või kalapüügi- ja vesiviljelustoodete töötlemise valdkonnas. Näiteks on ettevõtja tegevuskohas tegevusalal tegutsemiseks vajaliku

¹² <https://www.riigiteataja.ee/akt/13118205>

¹³ <https://www.riigiteataja.ee/akt/119082021004?leiaKehtiv>

elektri tarbimine muust elektritarbimisest eraldi mõõdetav ja sellele saab teenusepakkuja arve esitada.

Eelnõu §-s 5 sätestatakse toetuse määr ja suurus kooskõlas määruse (EL) nr 1303/2013 artikliga 96. Asjaomased arvutused on nõuetekohased, täpsed ja tehtud Euroopa Komisjoniga kooskõlastatult kehtestatud ausa, õiglase ja kontrollitava arvutusmeetodiga.

Eelnõu § 5 lõige 1 sätestab toetuse suuruse. Toetuse suurus arvutatakse ettevõtja kohta ehk taotleja saab temale kuuluva või kasutatava mitme tegevuskoha või kalalaeva kohta esitada kokku tarbitud elektri või kütuse koguse.

Punkti 1 kohaselt on toetuse suurus kütuse hinnavahe hüvitamisel taotleja ostetud aktsiisivaba diislikütuse kogus ajavahemikul 1. märts kuni 31. detsember 2022. aastal korrutatuna aktsiisivaba diislikütuse keskmise hinna 1. jaanuar kuni 28. veebruar ja 1. märts kuni 31. detsember vahega. Samas tuleb arvestada, et kalapüügiga tegeleva ettevõtja kohta on toetuse suurus kuni 500 000 eurot.

Punkti 2 kohaselt on toetuse suurus elektri hinnavahe hüvitamisel taotleja tarbitud elektri kogus ajavahemikul 1. märts kuni 31. detsember 2022. aastal korrutatuna elektri keskmise hinna 1. jaanuar kuni 28. veebruar ja 1. märts kuni 31. detsember 2022. aastal vahega. Toetuse suurus arvutatakse ilma võrgutasuta ja see on kuni 200 000 eurot taotleja kohta.

Eelnõu § 5 lõikes 2 on sätestatud toetuse suuruse arvutamise erinorm, kui toetuse taotlejaks on suurettevõtja. Kuigi EMKF lubab kalandusvaldkonnale määrata Venemaa sõjalisest agressioonist Ukraina vastu põhjustatud turuhäirete ja selle tingitud negatiivsest mõjust hüvitist kuni 100 protsenti, siis suurettevõtja puhul makstakse toetus välja 20 protsenti väiksemana. Nõue tuleneb määruse (EL) nr 508/2014 I lisas kehtestatud toetuse erimääradest, mille kohaselt vähendatakse toetust suurettevõtjale 20 protsenti.

Eelnõu § 5 lõiked 3 ja 4 sätestavad kütuse ja elektri hinnavahe hüvitamise toetuse suuruse arvutamise valemi. Toetuse arvutamise meetodikat on koos näidetega selgitatud seletuskirjas §-i 2 juures. Kütuse ühikuhinna arvutamisel lähtuti Euroopa Komisjoni kütuse hinnainfost veebilehel Weekly Oil Bulletin avaldatud Eesti maksuvaba diislikütuse hindadest ning elektri ühikuhinna arvutamisel lähtuti elektribörsi Nord Pool AS veebilehel avaldatud hinnainfost. Viited andmeallikatele on tehtud eelnõu seletuskirjas §-i 4 juures.

Eelnõu § 5 lõiked 5 kuni 7 sätestavad täiendavad piirangud toetuse suuruse arvutamisel. Elektri hinnavahe hüvitamisel ei võeta toetuse suuruse arvutamisel arvesse 2022. aastal elektrituruseaduse alusel riikliku elektri universaalteenusena tarbitud elektri kogust, et vältida sama kulu kohta topelt hüvitamist.

Elektri hinnavahe hüvitamiseks toetust ei anta, kui taotleja on 2022. aastal 1. märts kuni 31. detsember tarbinud elektrit soodsama hinnaga, kui toetuse arvutamisel ühe komponendina aluseks olev keskmine hind perioodil jaanuar-veebruar, kuna seda loetakse hinnanguliselt toimetuleku piiriks. See tähendab, et toetuse sihtrühmast on välja arvatud need ettevõtjad, kes on perioodil märts-detsember elektri tarbimise eest tasunud hinda, mis on väiksem kui toetuse arvutamisel ühe komponendina aluseks olev keskmine hind perioodil jaanuar-veebruar 123,19 eurot megavatt-tunni kohta (teisendades 12,32 senti kilovatt-tunni kohta) ehk kes ei ole tegelikult sõja tõttu kasvanud elektrihindade tõttu negatiivset mõju kannatanud, vaid on

negatiivse mõjuga paindlikult toime tulnud seda ennetades. Toetuse arvutamise meetodikat on selgitatud seletuskirjas §-i 2 kohta.

Toetust ei anta, kui selle suurus on alla 1000 euro, et säiliks omavastutus oma äritegevusega tekkinud kulude osas.

Eelnõu §-s 6 sätestatakse taotluse esitamine ja esitamise tähtaeg.

Eelnõu § 6 lõike 1 kohaselt esitab taotleja toetuse saamiseks selleks ettenähtud tähtajal elektrooniliselt PRIA e-teenuse keskkonna kaudu avalduse ning selles esitatud andmeid ja hindamiskriteeriumite täitmist tõendavad dokumendid (edaspidi koos *taotlus*) koos maksetaotlusega.

Eelnõu § 6 lõike 2 kohaselt teatab PRIA taotluse esitamise tähtaja ametlikus väljaandes Ametlikud Teadaanded ja oma veebilehel, arvestusega, et teate avaldamise ja taotluse esitamise tähtaja alguse vahele jääks vähemalt 14 kalendripäeva. PRIA teatab § 2 lõikes 1 sätestatud toetatavate tegevuste kohta toetuse taotlemiseks erinevad tähtajad. Eeldatavalt saab kütuse hinnavahe hüvitamiseks taotluse esitada veebruaris 2023. aastal ning elektri hinnavahe hüvitamiseks saab taotluse esitada märtsis 2023. aastal.

Eelnõu § 6 lõike 3 kohaselt võib taotleja ettenähtud tähtajal esitada ühe taotluse taotleja kohta, mis sisaldab üht § 2 lõikes 1 nimetatud toetatavat tegevust. Toetuse taotlemisel esitatakse taotlus kalapüügiks kasutatud kütuse hinnavahe hüvitamiseks ning taotlus vesiviljelustoodete tootmisel või kalapüügi- ja vesiviljelustoodete töötlemisel elektri tarbimisel tekkinud elektri hinnavahe hüvitamiseks. Hinnavahet käsitletakse lisakuluna, mida EMKF vahenditest on lubatud hüvitada.

Näiteks esitab taotleja ettenähtud tähtajaks ühe taotluse kütuse hinnavahe hüvitamiseks. Seejärel esitab taotleja soovi korral ettenähtud tähtajaks ühe taotluse elektri hinnavahe hüvitamiseks. Selliseid taotlejaid, kes mõlemal juhul taotluse esitavad, on hinnanguliselt vähe. Toetuse suurus arvutatakse ühe ettevõtja kohta ehk taotleja saab temale kuuluva või kasutatava mitme tegevuskoha elektrikulud esitada ühes taotluses või mitmes kalalaevas tarbitud kütusekogused ühes taotluses.

Eelnõu §-s 7 sätestatakse taotlusele esitatavad nõuded.

Eelnõu § 7 lõike 1 kohaselt peab taotlus vastama KTKS-i § 29 lõikes 4 sätestatud nõuetele. Taotlus vastab nõuetele, kui selles sisalduvad meetme tingimustes nõutud andmed ja sellele on lisatud nõutud dokumendid; toetust taotletakse meetme tingimustes sätestatud toetatava tegevuse kohta; taotletava toetuse suurus ei ületa meetme tingimustes sätestatud toetuse maksimaalset suurust ning taotluses esitatud andmed on täielikud ja õiged.

Eelnõu § 7 lõikes 2 sätestatakse PRIA-le e-teenuse keskkonna kaudu esitatavate andmete ja dokumentide loetelu. PRIA kontrollib taotleja taotluses esitatud andmeid MTA-st saadud andmete alusel kooskõlas maksukorralduse seaduse § 29 punktiga 30, mille kohaselt võib maksuhaldur avaldada maksusaladust sisaldavat teavet PRIA-le muuhulgas KTKS-is sätestatud ülesannete täitmiseks.

Punkti 1 kohaselt esitatakse taotlemisel PRIA-le haldusmenetluse seadusest tulenevalt taotluse esitaja nimi, taotluse selgelt sõnastatud sisu, taotluse esitamise kuupäev ja taotleja allkiri ning

haldusakti või muu dokumendi kätte toimetamise soovitav viis ning selleks vajalikud kontaktandmed.

Punkti 2 kohaselt esitatakse taotleja registrikood.

Punkti 3 kohaselt esitatakse teave selle kohta, kas taotleja on mikro-, väike- või keskmise suurusega ettevõtja komisjoni soovitusel 2003/361/EÜ, mis käsitleb mikroettevõtete, väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete määratlust (ELT L 124, 20.05.2003, lk 36–41), kohaselt või suurettevõtja.

Punkti 4 kohaselt esitatakse kinnitus, et taotleja järgib määruse (EL) nr 508/2014 artikli 10 lõikes 1 nimetatud nõudeid ega ole pannud toime sama artikli lõikes 3 nimetatud pektust.

Punkti 5 kohaselt esitatakse kalapüügil, vesiviljelustoodete tootmisel või kalapüügi- ja vesiviljelustoodete töötlemisel saadud toodete müügitulu tõendav dokument või väljavõte raamatupidamisregistri kontost, milles on välja toodud kalapüügil, vesiviljelustoodete tootmisel või kalapüügi- ja vesiviljelustoodete, sealhulgas mere- ja muude vetikate, töötlemisel saadud toodete müügitulehngud 2022. aasta kohta. Ettevõtja tõendab sellega panust Eesti majandusse ja tulusat tegutsemist oma tegevusalal ajal, mil geopoliitiline olukord ja majanduskeskkond on tugevasti häiritud Venemaa agressioonisõjast Ukraina vastu ning peab toime tulema sellest põhjustatud energiakriisiga.

Eelnõu § 7 lõikes 3 sätestatakse PRIA e-teenuse keskkonna kaudu esitatavad dokumendid, kui toetust taotletakse § 2 lg 1 punktis 1 sätestatud kütuse hinnavahe hüvitamiseks. Taotleja esitab selle isiku väljastatud arve-saatelehe või arve, kellelt taotleja ostis maksuvaba diislikütust ajavahemikul 1. märts kuni 31. detsember 2022. aastal ning nimetatud arve-saatelehel või arvel märgitud rahalise kohustuse tasumist tõendava maksekorralduse või väljatrüki või arvelduskonto väljavõtte.

Eelnõu § 7 lõikes 4 sätestatakse PRIA-le e-teenuse keskkonna kaudu esitatavad lisaandmed ja –dokumendid, kui toetust taotletakse § 2 lg 1 punktis 2 sätestatud elektri hinnavahe hüvitamiseks. Taotleja esitab elektrilepingu koos teabega selle kohta, kas ja kui suures koguses on taotleja 2022. aastal elektrituruseaduse alusel tarbinud elektrit universaalteenusena, arve, kellelt taotleja ostis elektrit ajavahemikul 1. märts kuni 31. detsember 2022. aastal ning nimetatud arvel märgitud rahalise kohustuse tasumist tõendav maksekorralduse või väljatrüki või arvelduskonto väljavõtte.

Teave selle kohta, kas ja kui suures koguses on taotleja 2022. aastal elektrituruseaduse alusel tarbinud elektrit universaalteenusena, kui toetust taotletakse § 2 lõige 1 punktis 2 nimetatud tegevuseks, väldib sama kulu topelt hüvitamist. Näiteks kui taotleja hakkab elektrit 1. novembrist tarbima universaalteenusena, siis selles osas eest elektri hinnavahe hüvitust taotleda ei saa. Sellisel juhul saab toetust taotleda ajavahemikul 1. märts kuni 31. oktoober tarbitud elektri eest.

Eelnõu § 7 lõike 5 kohaselt esitab taotleja PRIA-le koos taotlusega toetuse väljamaksmiseks maksetaotluse, milles märgib taotletava toetuse summa, mille väljamaksmist ta taotleb. Selles meetmes on taotletav summa ja väljamakstav summa sama. Teistes meetmetes võib taotletav summa ja väljamaksmisele kuuluv summa olla erinevad, näiteks kui tegevus viidi ellu planeeritud eelarvest soodsamalt ning abikõlblikke kulusid tekkis vähem, kui esialgu kavandati.

Eelnõu § 8 kohaselt kontrollib PRIA taotluse vastuvõtmisel nõutavate dokumentide olemasolu ja taotluse tähtaegset esitamist.

Eelnõu § 9 kohaselt kontrollib PRIA taotleja ja taotluse nõuetele vastavust. Nõuet ja selle kontrollimise võimalusi on selgitatud seletuskirjas §-de 4, 5 ja 7 kohta.

Eelnõu § 9 lõike 1 kohaselt kontrollib PRIA taotluse nõuetele vastavust ja taotluses esitatud andmete õigsust ning taotleja, taotluse ja toetatava tegevuse vastavust Euroopa Liidu õigusaktides, KTKS-is ja määruses sätestatud nõuetele, lähtudes KTKS-i §-st 30 ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 508/2014 artikli 10 lõikest 5 õigusrikkumiste ja pettuse välistamise kohta.

Eelnõu § 9 lõike 2 kohaselt esitab PRIA pärast taotluse esitamise tähtpäeva MTA-le toetust taotlenud füüsilisest isikust ettevõtjate nimekirja järgmiste andmete saamiseks, et veenduda ettevõtja tegutsemises ja müügitulu saamises oma tegevusalal: 1) käibedeklaratsiooni andmed nende füüsilisest isikust ettevõtjate puhul, kes on käibemaksukohustuslased; 2) tuludeklaratsiooni vormi E andmed.

Eelnõu § 9 lõike 3 kohaselt MTA edastab PRIA-le lõikes 2 nimetatud ettevõtjate 2022. aasta käibedeklaratsioonide või tuludeklaratsioonide vormi E andmed.

Eelnõu §-s 10 sätestatakse taotleja hindamise kriteeriumid ja hindamise kord. EMKF-ist võib anda toetust rahalise hüvitise maksmiseks kalandus- ja vesiviljelussektori ettevõtjatele saamata jäänud tulude ja lisakulude eest, mida nad on kandnud Ukraina vastu suunatud Venemaa agressioonisõja põhjustatud turuhäirete ja nende mõju tõttu kalandus- ja vesiviljelustoodete tarneahelale. EMKF-i Eesti rakenduskava kohaselt on vastavalt kinnitatud valikumetoodikale ja hindamiskriteeriumitele võimalik hüvitada kalandusega tegelevatele ettevõtjatele lisakulud, mida nad on kandnud Ukraina vastu suunatud Venemaa agressioonisõja põhjustatud turuhäirete ja nende mõju tõttu kalapüügi- ja vesiviljelustoodete tarneahelale.

Eelnõu § 10 lõike 1 kohaselt hindab PRIA nõuetekohaseid taotluseid jah või ei põhimõttel hindamisskaalal null kuni üks hindepunkti järgmiste hindamiskriteeriumite alusel:

- 1) toetuse põhjendatus, mille puhul hinnatakse, kas on olemas Ukraina vastu suunatud Venemaa agressioonisõjast mõjutatud probleem või kitsaskoht;
- 2) toetuse mõju meetme eesmärgi saavutamisele, mille puhul hinnatakse, kas toetuse andmine leevendab lisakulusid, mida on kantud Ukraina vastu suunatud Venemaa agressioonisõjast põhjustatud turuhäirete mõjude tõttu tarneahelas;
- 3) taotleja suutlikkus tegevus ellu viia, mille puhul hinnatakse taotleja õiguslikku eeldust tegutsemiseks kalapüügi, vesiviljelustoodete toomise või kalapüügi- ja vesiviljelustoodete töötlemise valdkonnas;
- 4) toetuse kulutõhusus, mille puhul hinnatakse, kas on selge, kuidas on arvatud taotletav toetuse summa.

Eelnõu § 10 lõike 2 kohaselt vastab taotlus hindamiskriteeriumite miinimumnõuetele, kui see on iga hindamiskriteeriumi eest saanud ühe hindepunkti. Kui taotleja ei vasta hindamiskriteeriumile ehk hinnatav asjaolu puudub, antakse null punkti. Kui taotleja vastab hindamiskriteeriumile ehk hinnatav asjaolu on olemas, antakse üks punkt.

Hindamiskriteeriumitele vastavuse hindamiseks vajalikud andmed ja dokumendid on taotleja esitanud taotluses ja koos taotlusega või need on kättesaadavad riiklikest registritest.

Eelnõu § 10 lõike 3 kohaselt hindab PRIA toetuse põhjendatust, mille puhul hinnatakse, kas on olemas Ukraina vastu suunatud Venemaa agressioonisõjast mõjutatud probleem või kitsaskoht. Toetuse andmine on põhjendatud, kui taotleja on oma tegevuskohas oma tegevusalal tegutsemiseks 1. märtsist kuni 31. detsembrini 2022. aastal aktsiisivaba diislikütust või elektrit tarbinud. Toetuse andmisega suurendatakse kalandussektoris tegutsevate ettevõtjate elujõulisust, leevendades Venemaa sõjalisest agressioonist Ukraina vastu tingitud negatiivset mõju ja sellest tekkinud lisakulusid.

Eelnõu § 10 lõike 4 kohaselt hindab PRIA toetuse mõju meetme eesmärkide saavutamisele, mille puhul hinnatakse, kas toetuse andmine leevendab lisakulusid, mida on kantud Ukraina vastu suunatud Venemaa agressioonisõjast põhjustatud turuhäirete mõjude tõttu tarneahelas. Ettevõtja andmed ja dokumendid ajavahemikul 1. märts kuni 31. detsember 2022. aastal kalapüügil, vesiviljelustoodete tootmisel või kalapüügi- ja vesiviljelustoodete töötlemisel saadud toodete müügitulu kohta tõendavad ettevõtja panust Eesti majandusse ja tegutsemist oma tegevusalal ajal, mil geopoliitiline olukord ja majanduskeskkond on tugevasti häiritud Venemaa agressioonisõjast Ukraina vastu ning tuleb toime tulla sellest põhjustatud energiakriisiga, mis on tõstnud sisendina kasutatava kütuse ja elektri hinda. Kui ettevõtja tegevusalal tegelikult ei tegutse ning müügitulu ei saa, ei tarbita enamasti ka kütust või elektrit tegevusalaga seoses ning see tähendab, et lisakulu, mida hüvitada, puudub.

Eelnõu § 10 lõike 5 kohaselt hindab PRIA taotleja suutlikkust tegevs ellu viia, mille puhul hinnatakse taotleja õiguslikku eeldust tegutsemiseks vähemalt ühes valdkonnas kolmest: kalapüügi, vesiviljelustoodete toomise või kalapüügi- ja vesiviljelustoodete töötlemise valdkonnas. Eesmärk on hüvitada Venemaa sõjalisest agressioonist Ukraina vastu tingitud negatiivset mõju ja sellest tekkinud lisakulusid ostetud kütusele ja tarbitud elektrile nendele ettevõtjatele, kes tegelikult tegutsevad kalandussektoris. See tähendab, kas taotleja on ettevõtja, kel lisaks äriregistris märgitud tegevusalale on olemas tegevusluba või on ta teatanud oma majandustegevusest. Ettevõtjal on õiguslik alus ehk suutlikkus tegutseda, kui:

- ta tegeleb kala, vähilaadsete ja limuste töötlemise ja säilitamisega (EMTAK-i jao C alajagu 10201) ning tal on toiduseaduse alusel antud tegevusluba kala käitlemise valdkonnas;
- ta tegeleb magevee vesiviljelusega (EMTAK-i jao A alajagu 03221) või mere-vesiviljelusega (EMTAK-i jao A alajagu 03211) ning tal on veterinaarseaduse alusel antud tegevusluba vesiviljeluse valdkonnas või
- ta tegeleb merekalapüügiga (EMTAK-i jao A alajagu 03111) ning tal on kalapüügiseaduse alusel antud kalalaeva kalapüügiluba kalapüügiks merel, kusjuures kalalaeva kalapüügiluba on antud kalalaevastiku segmenti 4S1 (Läänemere traalpüük) või 4S3 (kaugpüük) kantud kalalaeva omavale ettevõtjale.

Ettevõtjal on õiguslik alus ehk suutlikkus tegutseda kalapüügi- ja vesiviljelustoodete töötlemise valdkonnas ka siis, kui tema tooraine on mere- ja muud vetikad ning lõpp-tooteks on lisaaained. Täpsemalt on toetuse tingimustega kooskõlas olevat erandlikku asjaolu selgitatud eelnõu seletuskirja osas § 4 lõike 1 kohta.

Toiduseaduse § 7 ja 8 alusel kehtib ministri 25. juuni 2014. aasta määrus nr 63 „Nende käitlemisvaldkondade ja toidugruppide täpsustatud loetelu, mille puhul peab käitleja esitama majandustegevusteate või mille puhul peab käitlejal olema tegevusluba“. Veterinaarseaduse § 27 punkti 1 alusel antakse tegevusluba vesiviljelus- ja veeloomadega tegelevale ettevõtjale kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2016/429 artikliga 181.

Eelnõu § 10 lõike 6 kohaselt hindab PRIA toetuse kulutõhusust, mille puhul hinnatakse, kas on selge, kuidas on arvutatud taotletav toetuse summa. See tähendab, kas taotleja kalapüügil tekkinud lisakulu arvutus kütuse tarbimisel või vesiviljelustoodete tootmisel või kalapüügi- ja vesiviljelustoodete töötlemisel lisakulu arvutus elektri tarbimisel on selgelt arusaadav. Kütuse hinnavahe hüvitamise arvutamisel lähtutakse Euroopa Komisjoni veebilehel avaldatud kütuse hinnainfos Weekly Oil Bulletin avaldatud Eesti maksuvaba diislikütuse hindadest ning elektri hinnavahe hüvitamise arvutamisel lähtutakse elektribörsi Nord Pool AS veebilehel avaldatud hinnainfost. Vastavad arvutused teeb PRIA. Taotleja tõendab arvetega oma tarbitud ja tasutud kütuse ja elektri koguse. Lisakulu arvutamise meetodikat on selgitatud seletuskirjas §-de 5 ja 7 kohta.

Eelnõu §-s 11 sätestatakse taotluse rahuldamine ja rahuldamata jätmine ning toetuse maksmine.

Eelnõu § 11 lõike 1 kohaselt teeb PRIA nõuetekohase taotluse rahuldamise otsuse KTKS-i § 32 lõike 4 punkti 3 alusel. Selle sätte järgi rahuldatakse meetme tingimuste kohaselt kõik hindamiskriteeriumite miinimumnõuetele vastavad taotlused, vähendades vajaduse korral toetuse summat võrdeliselt iga taotleja kohta.

Taotluse rahuldamata jätmise otsuse teeb PRIA KTKS-i § 32 lõikes 9 sätestatud järgmistel alustel: 1) toetuse taotleja, taotlus või kavandatav tegevus ei vasta vähemalt ühele nõudele, mis on esitatud taotlejale, taotlusele või toetatavale tegevusele; 2) toetuse taotleja ei täida KTKS-i § 29 lõikes 5 sätestatud kohustusi; 3) taotluses või taotluse menetlemise käigus on teadlikult esitatud valeandmeid, mille alusel otsustatakse toetuse andmine või selle suurus; 4) nõuetekohast taotlust ei ole võimalik rahuldada KTKS-i § 32 lõike 4, 7 või 8 kohaselt.

Eelnõu § 11 lõike 2 kohaselt teeb PRIA toetuse maksmise või maksmisest keeldumise otsuse koos lõikes 1 nimetatud taotluse rahuldamise või rahuldamata jätmise otsusega KTKS-i § 35 lõike 2 alusel. Kuna toetuse taotlusega esitatakse ühtlasi ka maksetaotlus, siis saab PRIA menetleda järgemööda toetuse taotlust ning kontrollida nõuetekohasust ja taotluses esitatud andmete õigsust. See kiirendab PRIA töökorraldust ning vastab paremini taotleja ootustele ja vajadustele. Kuna toetus makstakse välja hüvitisena ja puudub tavapärase toetuse andmise korraldus, siis puuduvad ka kuludokumendid, mis pärast tegevuse elluviimist PRIA-le väljamakse tegemiseks tavaliselt esitatakse. Seetõttu ei ole põhjendatud menetleda üksnes toetuse taotlust ning paluda pärast taotluse rahuldamist esitada taotlejal uuesti samad andmed toetuse väljamaksmise etapis.

Eelnõu § 11 lõike 3 kohaselt teeb PRIA taotluse rahuldamise või rahuldamata jätmise ning toetuse maksmise või maksmisest keeldumise otsuse 45 tööpäeva jooksul arvates taotluse esitamise tähtpäevast. Sealhulgas arvestatakse ajakuluga järelepärimiste tegemiseks ning nendele vastamiseks, PRIA menetluseks ning otsuste kooskõlastamiseks. PRIA võib haldusmenetluse seaduse kohaselt maksetaotluses esitatud hüvitatava lisakulu põhjendatuse kontrollimiseks küsida taotlejalt lisateavet. PRIA praktika kohaselt määratakse taotlejale teabe esitamiseks tavapäraselt vähemalt viie tööpäeva pikkune tähtaeg. Kui taotleja lisateavet

tähtpäevaks ei esita, on PRIA-l õigus loobuda taotluse menetlemisest nende andmete puhul, mille kohta lisateavet ei esitatud.

Eelnõu § 11 lõike 4 kohaselt teeb PRIA toetuse maksmise või maksmisest keeldumise otsuse taotlejale teatavaks koos taotluse rahuldamise või rahuldamata jätmise otsusega kümne tööpäeva jooksul otsuse tegemisest arvates. Kuna toetuse taotlusega esitatakse ühtlasi ka andmed toetuse maksmise kohta, siis saab PRIA menetleda järgemööda toetuse taotlust ning kontrollida taotluse nõuetekohasust ja taotluses esitatud andmete õigsust.

Eelnõu § 11 lõike 5 kohaselt teeb PRIA toetuse makse toetuse saaja arvelduskontole kümne tööpäeva jooksul toetuse maksmise otsuse tegemisest arvates.

Eelnõu §-s 12 sätestatakse toetuse saaja kohustused. EMKF-i toetuse saaja on KTKS-i § 33 lõike 3 järgi kohustatud:

1) meetme tingimustes, toetuse kasutamise kavas või halduslepingus ette nähtud tähtaja jooksul, kuid mitte hiljem kui 2023. aasta 31. detsembriks, viima ellu toetatava tegevuse, sealhulgas esitama kõik tegevusega seotud kuludokumentid;

2) tagama tegevuse elluviimise ajal seaduse § 29 lõikes 2 ja meetme tingimustes toetuse taotleja kohta sätestatud nõuetele vastavuse. See tähendab, et toetuse väljamaksmisel kontrollib haldusorgan, kas toetuse saaja vastab endiselt ka nendele toetuse taotlejale esitatud nõuetele;

3) kasutama toetuse abil soetatud, ehitatud või renoveeritud vara ettenähtud tingimustel, sealhulgas tagama tegevuse elluviimise tulemusena soetatud, ehitatud või renoveeritud vara säilimise ja sihtotstarbelise kasutamise;

4) tagama toetuse väljamaksmise aluseks olevate dokumentide nõuetekohasuse ning kulude abikõlblikkuse – nimetatud kohustus hõlmab üldist korrektsust teabe ja aruannete esitamisel, sealhulgas ettenähtud vorminõuete järgimist, arusaadavate selgituste andmist, õigete andmete ja nõutud dokumentide tähtaegset esitamist. Nimetatud nõue hõlmab ka seda, et kulu- ja maksedokumentid peavad vastama raamatupidamisarvestuses kehtivatele nõuetele. Kui toetuse saaja ei esita tõendeid kulu abikõlblikkuse kohta, siis ei saa lugeda kulu abikõlblikuks ega toetust välja maksta või lugeda väljamakstud toetus õiguspäraselt väljamakstuks;

5) esitama teabe toetuse saamise ja kasutamise kohta ning aruanded ettenähtud tähtaja jooksul;

6) taotlema toetuse kasutamise tingimuste muutmiseks taotluse rahuldamise otsuse muutmist ning jätkama toetuse kasutamist seniste tingimuste kohaselt kuni taotluse rahuldamise otsuse muutmiseni. Juhul, kui esineb vajadus muuta toetuse kasutamise tingimusi ja niisugune võimalus on eelnõus või meetme tingimustes ette nähtud, peab toetuse saaja esitama taotluse rahuldamise otsuse muutmise taotluse. Enne selle taotluse rahuldamist ei tohi taotleja asuda kavandatud muudatusi rakendama, kuna ei ole kindel, kas tema taotlus rahuldatakse või mitte;

7) eristama selgelt oma raamatupidamises toetuse kasutamisega seotud kulud ning neid kajastavad kulu- ja maksedokumentid muudest kulu- ja maksedokumentidest. Tulenevalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 4 punktist 8 peab fondi tegevuste rakendamisel lähtuma usaldusväärse finantsjuhtimise põhimõttest, mida tuleb rakendada ka tegevuse elluviimisega seotud finantsandmete kajastamisel. Tegevuse finantsandmed, see tähendab projektiga seotud kulud ja nende maksumus, peavad olema üheselt eristatavad, sealjuures ka nende abikõlblikkus. Abikõlblike kulude puhul peab olema võimalik

tuvastada, et need on tehtud. Nimetatud kohustuse rikkumine võib kaasa tuua finantskorrektsiooni, kuna võib tekkida kahtlus, et kogu tegevusega seotud finantsteave ei ole tuvastatav ehk ei ole usaldusväärne;

8) järgima toetatava tegevusega seotud hanke tegemisel riigihangete seaduses sätestatud nõudeid, kui toetuse saaja on hankija riigihangete seaduse tähenduses, või meetme tingimustes sätestatud nõudeid, kui toetuse saajale ei kohaldata riigihangete seaduses sätestatud nõudeid. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 6 mõjualasse kuulub ka riigihankeõigus, seega on oluline kontrollida ka riigihangetega seotud nõuete täitmist. Samuti väljendub riigihangete nõuete täitmise olulisus komisjoni juhendis, millega määratakse finantskorrektsioonid riigihangete reeglite rikkumise korral. Juhul, kui toetuse saaja ei ole hankija riigihangete seaduse tähenduses, peab ta toodete ja teenuste ostmisel lähtuma meetme tingimustes sätestatust. Lisanõudmiste kehtestamine on oluline järgimaks kulude mõistlikkuse põhimõtet ning võimaldamaks haldusorganil kontrollida selle põhimõtte järgimist;

9) võimaldama teha auditit, teostada järelevalvet ja teha muud toetuse saamisega seotud kontrollid ning osutama selleks igakülgset abi, sealhulgas võimaldama viibida toetuse saaja kinnisasjal, ehitises ja ruumis ning läbi vaadata dokumente ja vara kohapeal;

10) esitama auditi, järelevalve või muu kontrolli tegemiseks vajalikud andmed ja dokumendid määratud tähtaja jooksul, mis on vähemalt kolm tööpäeva;

11) säilitama tegevuse elluviimisega seonduvaid dokumente seaduse §-s 36 sätestatu kohaselt;

12) näitama, et tegemist on fondi toetuse abil elluviidava tegevusega, kasutades selleks ettenähtud sümboleid ja teavitustegevusi;

13) teavitama taotluse rahuldamise otsuse teinud asutust taotluses esitatud või tegevusega seotud andmete muutumisest või tegevuse elluviimist takistavast asjaolust, sealhulgas pankrotimenetlusest, likvideerimismenetlusest, tegevuse odavnemisest või kallinemisest ning tegevusega seotud vara üleandmisest teisele isikule või asutusele.

Toetuse saaja nõuetekohasust kontrollitakse üldjuhul väljamaksetaotluse menetlemisel. Toetuse saaja kohustuste täitmisest sõltub, kas toetus makstakse välja täielikult või osaliselt.

Erandina arvestatakse, et kõiki toetuse saaja nõudeid ei saa meetme eripärast tulenevalt täita. Näiteks lõike 3 punkti 3 nõue, et toetuse saaja on kohustatud kasutama toetuse abil soetatud, ehitatud või renoveeritud vara ettenähtud tingimustel, sealhulgas tagama tegevuse elluviimise tulemusena soetatud, ehitatud ja renoveeritud vara säilimise ning sihtotstarbelise kasutamise. Kuna selle meetme raames antakse hüvitist, ei ole taotlejal objekti, mida sihipäraselt kasutada. Samas on mitmeid nõudeid, mida toetuse saaja saab täita ja peab täitma. Näiteks on toetuse saaja kohustatud meetme tingimustes sätestatud juhul esitama teabe toetuse saamise ja kasutamise kohta ning aruanded ettenähtud tähtaja jooksul. Toetuse saaja tagab, et tema raamatupidamises on toetuse kasutamisega seotud töötlemistoodangu käibedeklaratsioonid ja müüki kajastavad majandustehingu dokumendid taotleja muudest kulu- ja maksedokumentidest selgelt eristatavad. See on vajalik, et PRIA või välisaudiitor saaks teha maksetega seotud kontrollitoiminguid.

Eelnõu §-s 13 sätestatakse dokumentide säilitamise nõuded.

Eelnõu § 13 lõikes 1 sätestatakse, et toetuse andmisega seotud andmeid, dokumente ja muid tõendeid säilitatakse KTKS-i § 36 lõigetes 1 ja 2 sätestatud tähtaja jooksul. Toetuse andmisega seotud andmeid, dokumente ja muid tõendeid säilitatakse määruse (EL) nr 1303/20133 artikli 140 lõigetes 3–6 sätestatu kohaselt.

Eelnõu § 13 lõike 2 kohaselt teatab PRIA toetuse saajale KTKS-i § 36 lõikes 3 sätestatud tähtaja alguse ja lõpu.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu on kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 1380/2013 ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 508/2014.

4. Määruse mõjud

Määrusel on oluline sotsiaalne ja majanduslik mõju ning mõju regionaalarengule ja riigi (toidu)julgeolekule kohaliku toiduga varustatuse jätkumise tagamise kaudu. Mõju riigiasutuste töökorraldusele on väike. Määrusel puudub oluline mõju riigi välissuhetele, kohaliku omavalitsuse korraldusele ning elu- ja looduskeskkonnale.

Määruse jõustudes on kokkulepitud tingimuste ja korra kohaselt võimalik Euroopa Merendus- ja Kalandusfondist 2014–2020 anda kalapüügiga tegelevatele ettevõtjatele kütuse hinnatõusu hüvitamiseks või vesiviljelustoodete tootmise ning kalapüügi- ja vesiviljelustoodete töötlemisega tegelevatele ettevõtjatele elektri hinnatõusu hüvitamiseks toetust.

Määruse sihtrühm ja kasusaajad on kala töötlemisega, vesiviljelusega või kalapüügiga tegelevad ettevõtjad, kes äriregistri järgi tegelevad kala, vähilaadsete ja limuste töötlemise ja säilitamisega (EMTAK-i jao C alajagu 10201) ning kellel on toiduseaduse alusel antud tegevusluba kala käitlemise valdkonnas; tegelevad magevee vesiviljelusega (EMTAK-i jao A alajagu 03221) või mere-vesiviljelusega (EMTAK-i jao A alajagu 03211) ning kellel on veterinaarseaduse alusel antud tegevusluba vesiviljeluse valdkonnas või tegelevad merekalapüügiga (EMTAK-i jao A alajagu 03111) ning kellele on kalapüügiseaduse alusel antud kalalaeva kalapüügiluba kalapüügiks merel. Kalalaeva kalapüügiluba on antud kalalaevastiku segmenti 4S1 (Läänemere traalpäük) või 4S3 (kaugpäük) kantud kalalaeva omavale ettevõtjale.

Kala käitlemise tegevusloaga ettevõtjaid on Põllumajandus- ja Toiduameti riiklikus toidu ja sööda käitlejate registris 2022. aasta 26. septembri seisuga 107 ettevõtjat 113 tegevusloaga tegevuskohas. Ettevõtetest ~50% on mikroettevõtted, kus on alla 10 töötaja. Suuri, üle 250 töötajaga ettevõtteid otseselt ei ole, küll aga on paar ettevõtet, keda võib suureks lugeda ettevõtete gruppi kuulumise kaudu. Osad neist on ka vesiviljelejad. Merevetikaid töötlevad lisaaine saamiseks üksikud ettevõtjad. Kalakasvatajaid, kes kala käitlemisega ei tegele, on lisaks 13 ettevõtjat ja vähikasvatajaid 21 ettevõtjat. Seega elektri hinna vahe hüvitamise sihtgrupp on kokku ligi 142 ettevõtjat, kes on väga erinevad nii suuruse, tegevussuundade, mahtude kui hoonete ja tegevuse energiakulu poolest.

Isikute arv, kel on energia aktsiisivabastuse luba kutseliseks kalapüügiks, on aastate jooksul muutunud. 2022. aasta 26. septembri seisuga on MTA andmetel aktsiisivabastus 17 isikul. Neile lisaks kolm kaugpäügil tegutsevat ettevõtet. Seega kütuse hinna vahe hüvitamise sihtgrupp on kokku hinnanguliselt 20 taotlejat.

Kutseline kalur, kes tegutseb kalalaevastiku segmenti 4S2 (rannapüük) kantud kalalaeva pardal kalapüügi- ja vesiviljelustoodete püügiga, kütuse hinnavahe hüvitamise sihtrühma ei kuulu, kuna kasutatavatest püügimeetoditest lähtuvalt tarbib kütust säästlikult ning tal on võimalik kasutada teisi kütusega seotud leevendusmeetmeid, peamiselt erimärgistatud diislikütust kalanduse grupierandi meetmena määruse (EL) nr 1388/2014¹⁴ artikli 45 alusel. Kütuse hinnavahe hüvitatakse suurt majanduslikku mõju omavas kalapüügivaldkonnas, mis kasutab küll väga suure kütusetarbimisega püügimeetodit, kuid valdkonnas puuduvad veel alternatiivsed energiaallikad oma tegevust säästlikumalt korraldada. Traallaev nii Läänemeres kui ookeanil rahvusvahelistes vetes peab vee peal liikuma, et saaki koguda laeva järel veetavasse püügivahendisse. Väikesemahulisel rannapüügil ja jõgedel-järvedel toimival püügil kasutatakse üldjuhul vees seisvaid püügivahendeid, mistõttu kütust tarbitakse vaid püügivahendi juurde ja tagasi sadamasse sõitmiseks. Ehkki ka rannapüügil või sisevetel kalapüügiga tegelev kutseline kalur saab taotleda aktsiisivabastuse luba ja tarbida selle alusel aktsiisivaba kütust alkoholi-, tubaka-, kütuse- ja elektriaktsiisi seaduse (ATKEAS) § 69² lg 2 punkt 2 ja § 69⁹ kohaselt, seda luba pigem ei taotleta, kuna nii suuri koguseid ei tarbita ja pigem kasutatakse oma tegevuseks erimärgistatud diislikütust, mille aktsiis on 2024. aasta 30. aprillini madalaima lubatud määraga, 21 eurot 1000 liitri kohta. Aktsiis jääb madalaks ja tõuseb seejärel laugelt, saavutades kriisieelse taseme 2027. aastaks.

Määruse jõustumisega panustatakse EMKF Eesti rakenduskava V prioriteedi eesmärkide (turustuse ja töötlemise soodustamine) elluviimisesse toetuse andmisega erakorraliselt hüvitisena. Toetust on võimalik anda määrusega (EL) nr 2022/1278 Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi määruses (EL) nr 508/2014 tehtud muudatuste tõttu. Määruse jõustumine võimaldab anda toetust rahalise hüvitise maksmiseks kalandussektori ettevõtjatele lisakulude eest, mida nad on kandnud Ukraina vastu suunatud Venemaa agressioonisõja põhjustatud turuhäirete ja nende negatiivse mõju tõttu kalapüügi- ja vesiviljelustoodete tarneahelale.

Põhjalikumalt saab kalandusvaldkonna toimimise kohta teavet Kalanduse Teabekeskusest¹⁵ ning kala käitlemise ja turukorralduse järelevalve kohta Põllumajandus- ja Toiduametist.

Määrusel on positiivne **sotsiaalne ja majanduslik mõju ning mõju regionaalarengule ja riigi (toidu)julgeolekule** kohaliku toiduga varustatuse jätkumise tagamise kaudu. Väga kõrged energiahinnad kahjustavad majandust ja EL-i kodanike, eelkõige ebasoodsamas olukorras olevate inimeste ostujõudu. Euroopa Keskpanga hinnangul, mis esitati enne Venemaa agressiooni algust, vähendavad energia hinnašokid 2022. aastal SKP kasvu ligikaudu 0,5 protsendipunkti võrra. Püsivalt kõrged energiahinnad viivad tõenäoliselt vaesuse suurenemiseni ja mõjutavad ettevõtjate konkurentsivõimet. Teatavatel juhtudel muudab kulude suurenemine küsitavaks nende ettevõtjate tegevuse jätkumise, kes muul juhul tegutseksid kasumiga, ning see avaldab tõenäoliselt mõju ka tööhõivele.

Väikeste ja keskmise suurusega ettevõtetel (VKE) on Eesti majanduses suur roll. Enamus Eestis tegutsevatest ettevõtetest ongi VKE-d. Suurettevõtteid on Eestis vähe. Eestis on VKE-de suhtarv suurem kui EL-is keskmiselt. Eestis tegutseb toiduainetööstuse valdkonnas üle 800

¹⁴ Komisjoni määrus (EL) nr 1388/2014, 16. detsember 2014, millega tunnistatakse teatavat liiki abi kalandus- ja vesiviljelustoodete tootmise, töötlemise ja turustamisega tegelevatele ettevõtjatele Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamisel siseturuga kokkusobivaks (ELT L 369, 24.12.2014, lk 37–63)

¹⁵ Eesti kalamajandus 2020 <https://www.kalateave.ee/et/teadus-ja-arendustegevus/trukised/9791-aastaraamat-estis-kalamajandus-2020-kalanduse-teabekeskus-2021>

ettevõtte, millest ~75% moodustavad alla 10 töötajaga mikroettevõtted. Kalapüügi- ja vesiviljelusvaldkonnas on ligi 50% ettevõtetest mikroettevõtted, kus on alla 10 töötaja.

2020. aastal oli põhitegevusena kala töötlevate ettevõtete tootmisega seotud tegevuskuludest energiakulu osakaal 3%. Kui vaadata ettevõtete suuruste kaupa, siis on energiakulu osakaal tootmisega seotud tegevuskuludest kuni 9 töötajaga ettevõttes 6%, 10-49 töötajaga ettevõttes 3% ja 50-249 töötajaga ettevõttes 2%.

Ettevõtted, kus tegeletakse kalapüügiga, vesiviljelustoodete tootmise või kalapüügi- ja vesiviljelustoodete töötlemisega, paiknevad üle Eesti kõigis maakondades. Määruse kohaselt antava toetusega toetatakse ettevõtjate võimekust ületada majandusraskused ja jätkata oma tegevusega, pakkuda kalatooteid, sissetulekut ja töökohti maapiirkondades, võimalusel oma toodangut eksportida ning teha investeringuid oma tegevuse energia- ja ressursisäästlikumaks muutmiseks. Toetus kütuse ja elektri hinnatõusust tingitud lisakulude osaliseks hüvitamiseks on lühiajaline leevendusmeede. Toetuse meetodika faktilised alused on selgitatud seletuskirjas eelnõu §-i 2 kohta. Toidutootmine on riigi julgeoleku strateegiline osa.

Taotlus koos maksetaotlusega esitatakse PRIA-le elektrooniliselt PRIA e-teenuste keskkonna kaudu ning menetlusprotsess on kujundatud nii, et taotleja halduskoormus (ajakulu) on võimalikult väike.

Mõju riigiasutuste töökorraldusele on väike. Määruse rakendamisega kaasneb PRIA-le mõningane lühiajaline lisakoormus toetuse taotluste menetlemisel, kuid see ei ületa kompetentsi piire. PRIA on valitsusasutus, mis Euroopa Liidu makseagentuurina korraldab muu hulgas Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi 2014–2020 toetuste andmist juba 20 aastat. Kuna toetust makstakse üksnes kütuse ja elektri tarbimisel 2022. aastal pärast Venemaa sõjalist agressiooni Ukraina vastu tekkinud hinna vahe hüvitamiseks, siis saab PRIA organisatsioonisisiseses töökorralduses arvestada asjaoluga, et see meede on lühiajaline.

Määrusel puudub oluline **mõju riigi välissuhetele, kohaliku omavalitsuse korraldusele ning elu- ja looduskeskkonnale**. Eelnimetatud mõju ulatus, sagedus ja ebasoovitava mõju avaldumise risk on väike. Määrus ei ajenda kütust ja elektrit ettevõtja tavapärasest tarbimisest rohkem tarbima. Läänemeres on majanduslikult tähtsate kalaliikide püüdmine rangelt reguleeritud kvootidega. Kalapüügi kvoodid on 2021. aastal ja 2022. aastal sarnased. Seega võib järeldada, et nii püügiks kuluv kütus kui näiteks saagi külmutamiseks töötava külmoone elektritarbimine jäävad aastate võrdluses enam-vähem samale tasemele. Oluline mõju loodusele sh looduslikule kalavarule puudub. Määrus on kooskõlas Euroopa Liidu roheline kokkuleppe põhimõtetega. Üldine suundumus energiat ratsionaalselt tarbida innustab ka sihtrühma ettevõtjaid oma tegevuse eripärasid arvestades võimalusel nii energiatarbimist vähendama kui ka selle paremat ajalist jaotamist.

Paralleelselt töötatakse välja teisi lahendusi, et energiakandjate hinnatõusu mõju äritarbijatele leevendada. Riigikogus¹⁶ oli menetlemisel alkoholi-, tubaka-, kütuse- ja elektriaktsiisi seaduse ning alkoholi-, tubaka-, kütuse- ja elektriaktsiisi seaduse muutmise seaduse muutmise seaduse eelnõu 705 SE, mille eesmärk on muutunud julgeolekuolukorra tõttu energiakandjate järsu hinnakasvu leevendamine nii, et 1. mail 2023–2026 aset leidma pidanud kütuse- ja elektriaktsiiside lauge taastamine kriisieelsele tasemele lükataks aasta võrra edasi ja aktsiisimäärade kriisieelne tase saavutatakse 2027. aastal. Aktsiisitõusude edasi lükkamine

¹⁶ Eelnõud Riigikogus <https://www.riigikogu.ee/tegevus/eelnoud/>

põhineb Eesti Reformierakonna, Isamaa Erakonna ja Sotsiaaldemokraatliku Erakonna koostöölepingul aastateks 2022–2023. Vastu võetud ja alla kirjutatud eelnõu avaldati Riigi Teatajas 16. detsembril 2022. aastal. Pikendused jõustuvad 2023. aasta 1. jaanuaril. Riigikogus oli menetlemisel ka elektrituruseaduse muutmise seaduse eelnõu 680 SE, millega kehtestatakse mikro- ja väikeettevõtetele võimalus osta elektrimüüja käest elektrienergiat reguleeritud hinnaga. See võimalus laieneb ka kuni ühe gigavatt-tunni ulatuses energiat tarbivatele füüsilisest isikust ettevõtjatele, sihtasutustele ning mittetulundusühingutele. Regulatsioon kehtib 2023. aasta lõpuni. Vastu võetud ja alla kirjutatud eelnõu avaldati Riigi Teatajas 20. oktoobril 2022. aastal ning jõustus avaldamisele järgneval päeval.

Ettevõtjatel on olnud võimalik saada toetust investeringute tegemiseks negatiivsete keskkonnamõjude vähendamiseks ning energia- ja ressursisäästu saavutamiseks kogu EMKF 2014-2020 perioodi jooksul. Neid toetusi saab kasutada kuni 2023. aasta lõpuni. Samasisulist toetust pakutakse ettevõtjatele ka järgmisel perioodil Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondist 2021-2027.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Meedet rahastatakse Euroopa Merendus- ja Kalandusfondist 2014–2020 rakenduskavas kirjeldatud tavapärase korra alusel, mil meetme eelarvest 75% kaetakse Euroopa Merendus- ja Kalandusfondist ning 25% Eesti Vabariigi eelarvest, täpsemalt 2023. aasta riigieelarve seaduse § 1 lõikes 2 Maaeluministeriumi valitsemisala kalanduse programmi kuludes määratud rahalisi vahendeid kasutades.. Määruse rakendamisega ei kaasne lisakulusid ega tulusid riigieelarvele.

20. detsembril 2022. a esitati Euroopa Komisjonile EMKF rakenduskava muudatus, mis hõlmab meetet „Erakorraline kütusehindade tõusu hüvitamine traalpüügi tegelevale ettevõtjale ning elektriinna tõusu hüvitamine vesiviljelustoodete tootmisega või kalapüügi- ja vesiviljelustoodete töötlemisega tegelevale ettevõtjale“. 10. novembril 2022. a toimunud EMKF seirekomisjoni kohtumisel, kus osalesid valdkonna ja Euroopa Komisjoni esindajad, lepiti kokku asjakohase meetme metoodika. Metoodika on vähese halduskoormusega, ei diferentseerita toetuse suurust sõltuvalt energiahinna tõusu tegelikust mõjust ettevõtte majandustulemustele. 16. jaanuaril 2023. a kinnitas Euroopa Komisjon rakenduskava muudatuse.

Määruse (EL) nr 1303/2013 artikkel 65 lõike 9 kohaselt on kompensatsiooni kulud abikõlblikud alates rakenduskava muudatuste esitamise hetkest. Määruse (EL) nr 508/2014 artikkel 68 lõike 3 kohaselt kooskõlas määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 65 lõike 9 teise lõiguga võib EMKF anda toetust rahalise hüvitise maksmiseks kalandus- ja vesiviljelussektori ettevõtjatele saamata jäänud tulude ja lisakulude eest, mida nad on kandnud Ukraina vastu suunatud Venemaa agressioonisõja põhjustatud turuhäirete ja nende mõju tõttu kalandus- ja vesiviljelustoodete tarneahelale. Sellise toetatava tegevuse kulud on rahastamiskõlblikud alates 24. veebruarist 2022. a.

Meedet ei loeta määruse (EL) nr 508/2014 artikkel 8 lõike 2 kohaselt riigiabiks, sest see on suunatud kalapüügi, vesiviljeluse ning kalapüügi- ja vesiviljelustoodete töötlemise toetamiseks, nii nagu teised sama määruse artikkel 68 alusel kehtestatavad turustusmeetmed. Eelnõus läbivalt on abikõlblikuks kuluks elekter ja kütus, mida on kasutatud vastavalt siis vesiviljeluses, kalapüügi- ja vesiviljelustoodete töötlemisel või kalapüügil.

Meetme kogu eelarve on kokku vähemalt 5 975 776 eurot. Meetme eelarve on jaotatud kaheks osaks. Kalalaeva kalapüügiloo alusel kaugpüügina ja Läänemere traalpüügina toimuval kalapüügil kütuse hinna lisakulu kompenseerimiseks ettevõtjatele on eelarve 2 180 000 eurot. Ühe ettevõtja kohta hüvitatakse mitte rohkem kui 500 000 eurot. Kalatöötlemise ja vesiviljeluse ettevõtjatele elektri hinna lisakulu kompenseerimise eelarve on vähemalt 3 795 776 eurot. Ühe ettevõtja kohta hüvitatakse mitte rohkem kui 200 000 eurot. Kui kütuse hinnavahe hüvitamisel pärast maksetaotluste rahuldumist ja väljamakseotsuste tegemist jääb osa ettenähtud eelarvest kasutamata, arvestatakse see ülejääk elektri hinnavahe hüvitamiseks ette nähtud eelarveosale juurde.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras. Määrus on seotud 2023. aasta 1. jaanuaril jõustunud kalandusturu korraldamise seaduse uue terviktekstiga.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Määruse väljatöötamisel on konsulteeritud töötlemisettevõtjaid esindava erialaliiduga Eesti Kalaliit, kala- ja vähikasvatajaid esindavate erialaliitudega Eesti Kala- ja Vähikasvatajate Liit ning Eesti Vesiviljelajate Liit, rahvusvahelistes vetes tegutsevaid kalapüügiettevõtjaid esindava erialaliiduga Eesti Kaugpüüdjate Liit ning Läänemeresel tegutsevaid kalapüügiettevõtjaid esindava erialaliiduga Eesti Kalurite Liit.

Määruse eelnõu esitati eelnõude infosüsteemi EIS kaudu kooskõlastamiseks Keskkonnaministeeriumile, Rahandusministeeriumile ja Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile ning e-posti teel arvamuse esitamiseks PRIA-le. Keskkonnaministeerium ja Rahandusministeerium kooskõlastasid eelnõu. Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium ei ole ettenähtud tähtaja jooksul eelnõu kooskõlastanud ega jätnud seda põhjendatult kooskõlastamata, samuti ei ole taotlenud kooskõlastamise tähtaja pikendamist, mistõttu loetakse eelnõu Vabariigi Valitsuse reglemendi § 7 lõike 4 kohaselt kooskõlastatuks. PRIA ega erialaliidud eelnõu kohta ettenähtud tähtaja jooksul ettepanekuid ei esitanud. Ministeeriumite märkustega ning ettevõtja ettepanekuga arvestamise kooskõlastustabel on vormistatud seletuskirja lisana.

(allkirjastatud digitaalselt)

Marko Gorban
Kantsler